

Ključni nalazi iz izveštaja o progresu u Albaniji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Srbiji i Kosovu¹:

Albanija

Albanija je 12. juna 2006. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU. Prelazni sporazum koji se odnosi na trgovinu stupio je na snagu i polako se primenjuje. Države članice privode kraju ratifikaciju SPP-a.

Politički kriterijumi

Albanija je nastavila na putu napretka u konsolidaciji demokratije i vladavine prava. Ostvaren je napredak u ključnim reformama u pravosuđu i izbornom sistemu, zasnovanog na koncenzusu političkih stranaka. Napori jačanja vladavine prava su pojačani. Albanija i dalje ima konstruktivnu ulogu u očuvanju stabilnosti u regionu i razvijanju dobrih odnosa sa ostalim zemljama zapadnog Balkana i susedima iz EU. Međutim, kultura dijaloga između političkih stranaka, uključujući i nezavisnost državnih institucija zahtevaju dalju konsolidaciju kako bi politički sistem funkcionisao delotvornije. Uprkos boljem mišljenju javnog mnjenja, korupcija i dalje ostaje posebno ozbiljan problem, kao i organizovani kriminal. Potrebno je posvetiti posebnu pažnju nastavku reformi u pravosuđu.

Ekonomski kriterijumi

Albanska ekonomija je još dalje odmakla na svom putu da postane tržišna ekonomija koja funkcioniše.

Brzi ekonomski rast praćen je sve većim trgovinskim jazom što slabi spoljnu finansijsku poziciju zemlje. Albanija je uspela da obuzda rast inflacije.

Fiskalna politika je razvodnjena novim inputima kako je zemlja počela više da ulaže u infrastrukturu.

Tome je doprineo i napredak u procesu privatizacije i poboljšanju poslovnog okruženja. Restrukturiranje i privatizacija u enegretsom sektoru nisu završeni pa nesigurno snabdevanje energijom nastavlja prilično da ometa ekonomski razvoj. Potrebno je sprovesti još veliki broj reformi kako bi zemlja, dugoročno gledano, mogla da odgovori pritiscima konkurencije i tržišnim silama u Uniji.

Evropski standardi

Albanija je napredovala na svom putu harmonizacije zakona, strategija i kapaciteta sa evropskim standardima. Sada treba da poveća napore i sprovede pomenute zakone i strategije. Očuvan je napredak koji je ostvarila proteklih godina u oblastima kao što su carina, konkurencija, slobodno kretanje robe i audiovizuelna startegija.

¹ prema Rezoluciji 1244/99 Saveta bezbednosti UN

Međutim, u drugim oblastima, kao što su energetika, transport, javne nabavke, veterinarska/fitosanitarna kontrola i prava na intelektualnu svojinu, napredak je i dalje ograničen.

Neophodni su i bolji rezultati u borbi protiv organizovanog kriminala, trgovine drogom i pranja novca.

Crna Gora

Crna Gora je 15. oktobra 2007. godine sa EU potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SPP). Prelazni sporazum koji se odnosi na trgovinu, a koji je stupio na snagu 1. januara 2008. godine, polako se primenjuje dok se ratifikacija SPP-a u toku.

Politički kriterijumi

Crna Gora je ostvarila napredak u rešavanju pitanja političkih kriterijuma, poboljšanju pravnog okvira i jačanju svoje institucionalne infrastrukture. Pristupilo se implementaciji novog ustava koji je usvojen u oktobru 2007. godine i vlada je nastavila da se prilagođava potrebama koje su nastale nakon sticanja nezavisnosti države, uključujući tu i jačanje državne uprave i aktivnu i konstruktivnu ulogu u međunarodnoj i regionalnoj saradnji. Crna Gora treba da pojača svoje napore u sprovođenju zakona i strategija.

I dok je ojačala na putu integracija sa EU, potrebno je da proširi svoj politički koncept na druga pitanja izgradne države. Posebnu pažnju treba posvetiti okončanju reforme pravosuđa. Uprkos određenom stepenu napretka, korupcija i organizovani kriminal i dalje predstavljaju poseban izazov. Potrebno je dalje jačati administrativne kapacitete u cilju sprovođenja zakona.

Ekonomski kriterijumi

Ekonomija Crne Gore nastavlja energično da se širi i zemlja je ostvarila dalji napredak na putu funkcionisanja tržišne ekonomije. Makroekonomska stabilnost je oslabila usled rasta inflacije i spoljnih osetljivih faktora koji nastaju iz trgovinskog deficita. Međutim, visoke stope rasta su poboljšale fiskalnu poziciju, omogućile dodatne kapitalne investicije i uticale su na dalje smanjenje spoljnog javnog duga.

Tempo strukturnih reformi se ubrzao, proces privatizacije takođe ali nedostaci u oblasti vladavine prava i njihovo otklanjanje ostaju ključni izazov ekonomskom razvoju.

Potrebno je okončati i što pre sprovesti reforme u toku kako bi Crna Gora mogla, srednjoročno gledano, da se nosi sa pritiscima konkurencije i tržišnim silama u okviru Unije.

Evropski standardi

Crna Gora je dalje uznapredovala u procesu harmonizacije sa standardima EU. Ostvaren je dobar napredak u oblasti slobodnog kretanja usluga, carine i poreza i poljoprivrede. Može se pomenuti i određeni napredak u oblasti slobodnog kretanja robe, konkurencije, javnih nabavki, prava na intelektualnu svojinu, industrije i MSP-a, kvalitet i bezbednost hrane, kao i pravde, slobode i bezbednosti.

Međutim, u oblasti transporta, energetike, životne sredine i informatičkog društva napredak ostaje neujednačen. Napredak ostvaren u razvoju statističkih sistema nije zadovoljavajući.

Bosna i Hercegovina

Nakon napretka ostvarenog u četiri ključne oblasti koje je 2005. godine² iznela EU, u junu 2008. godine potpisan je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SPP). Međutim, nedostatak koncenzusa oko glavnih odlika izgradnje države, česti izazovi u pogledu mirovnog sporazuma iz Dejtona/Pariza i zapaljiva retorika negativno su uticali na funkcionisanje institucija, nastavili su da usporavaju proces sprovođenja reformi, a dosadašnji rezultati su dovedeni u opasnost.

Politički kriterijumi

Bosna i Hercegovina je tokom prve polovine 2008. godine ostvarila određeni napredak u rešavanju pitanja političkih kriterijuma. Nakon razvoja događaja koji su doveli do potpisivanja SPP (videti u fus noti), zemlja je nastavila sa sprovođenjem svoje strategije za reformu državne uprave i usvojila nacionalni plan za razvoj sektora pravde. Državni sud je nastavio da sudi za dela ratnih zločina, a glavne rasprave se generalno odvijaju u razumnim rokovima i u skladu sa međunarodno priznatim principima. Lokalni izbori održani u oktobru 2008. godine sprovedeni su u skladu sa međunarodnim standardima. Međutim, nedostatak koncenzusa oko glavnih odlika izgradnje države, česti izazovi u pogledu mirovnog sporazuma iz Dejtona/Pariza i zapaljiva retorika negativno su uticali na funkcionisanje institucija i usporili su proces sprovođenja reformi, posebno od sredine ove godine. Državni organi još uvek nisu pokazali da imaju dovoljno kapaciteta kako bi mogli da preuzmu neophodno političko vođstvo i odgovornost. Uloga koju etnički identitet ima u politici ometa funkcionisanje demokratskih institucija i celu upravu države. Nije ostvaren nikakav napredak u smislu ustavnih reformi. Korupcija je i dalje široko rasprostranjena i predstavlja ozbiljan problem.

Ekonomski kriterijumi

Ekonomija Bosne i Hercegovine nastavlja ubrzano da se širi i zemlja je ostvarila određeni, iako neravnomerni, napredak ka funkcionisanju tržišne ekonomije. Makroekonomska stabilnost je oslabila kao rezultat pogoršanja trgovinskog balansa, više stope inflacije i ekspanzivne fiskalne politike. Postojanje visoke stope nezaposlenosti ostaje glavni izvor zabrinutosti. Ipak, fiskalna koordinacija je poboljšana. Nacionalno fiskalno vijeće uspostavljeno je početkom septembra. MSP sektor je dobio veći pristup finasijskim sredstvima. Međutim, promena pravca u strukturi proizvodnje ka aktivnostima koje donose dodatnu vrednost i dalje je usporena, a opredeljenje za strukturne reforme i dalje je neravnomerno u celoj zemlji. Mora se pristupiti daljem značajnom broju reformi kako bi zemlja mogla da se, dugorčno posmatrano, nosi sa pritiscima konkurencije i tržišnim silama u okviru Unije.

Evropski standardi

U pogledu evropskih standarda, ostvaren je napredak u oblasti carine, poreza, poljoprivrede, transporta, izdavanja viza, upravljanja granicom, azila i migracija. Međutim, zemlja treba da pojača svoje napore u mnogim oblastima, kao što su slobodno kretanje robe, lica i usluga, strategija zapošljavanja i socijalna politika, državna pomoć, energetika, ekologija i statistika. Neophodno je i poboljšati rezultate borbe protiv organizovanog kriminala, trgovine drogom i pranja novca.

² 1) Sprovođenje policijskih reformi u skladu sa sporazumom iz oktobra 2005. godine o restrukturiranju policije; 2) potpuna saradnja sa Haškim tribunalom; 3) usvajanje i implementacija svih neophodnih zakona o javnoj radiodifuziji; i 4) razvoj zakonskog okvira i administrativnih kapaciteta što će omogućiti pravilno sprovođenje SPP-a.

Srbija

Srbija je 29. aprila 2008. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SPP) kao i prelazni sporazum koji se odnosi na pitanja trgovine. Savet je, međutim, odlučio da će implementacija prelaznog sporazuma i ratifikacija SPP-a zavisiti od potpune saradnje Srbije sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY).

Politički kriterijumi

Sve u svemu, bilo je malo rezultata u pogledu legislative u toku celih godinu dana s obzirom da je rad vlade i parlamenta bio veoma pogođen podelama koje su postojale među političkim strankama u vezi sa glavnim pitanjima strategije. Pitanja vezana za Kosovo³ i evropske integracije dominirala su u političkim diskusijama. Od predsedničkih i republičkih izbora stabilnost vlade je veća, a veći je i konsenzus po pitanju evropskih integracija. Srbija je ostvarila značajan napredak u saradnji sa Haškim tribunalom, uključujući tu i hapšenje Radovana Karadžića i Stojana Župljanina. Parlament je u septembru 2008. godine ratifikovao SPP i počeo da radi na paketu zakona. Srbija ima dobre kapacitet u državnoj upravi. Strukture za evropske integracije su ojačane i usvojen je Nacionalni program za evropske integracije. Regulatorna tela su dobro radila pod teškim okolnostima. Međutim, potrebno je da srpski organi pokažu veću odlučnost u nameri da ovlaste regulatorna tela. Potrebno je uložiti dalje napore kako bi se osigurala nezavisnost, odgovornost i efikasnost pravosuđa. Korupcija je i dalje široko rasprostranjena i predstavlja ozbiljan problem. Građanska i politička prava u Srbiji su uopšteno zaštićena. Međutim, bila su ugrožena klimom koja je nastala u periodu odmah nakon proglašenja nezavisnosti Kosova. Proglašenje nezavisnosti Kosova loše je uticalo na odnose između EU i Srbije. U februaru su demonstracije okončane nasiljem uz napad na nekoliko stranih diplomatskih misija u Beogradu. Srpska vlada se zavetovala da će upotrebiti samo mirna, pravna i diplomatska sredstva i pokazala je uzdržanost u svojoj reakciji na proglašenje. Srbija je povukla svoje ambasadore iz zemalja koje su priznale Kosovo, uključujući i ambasadore iz država članica EU.

Ambasadori Srbije koji su tada povučeni iz država članica EU vratili su se na svoja radna mesta. Srbija se do sada protivila rekonfiguraciji međunarodnog civilnog prisustva na Kosovu i slanju EULEX-a. Srbija se podstiče da konstruktivno pristupi pitanju učešća Kosova u regionalnim i međunarodnim forumima i naporima EU u nameri da doprinese miru i stabilnosti na zapadnom Balkanu.

Ekonomski kriterijumi

Srpska ekonomija nastavlja sa energičnim rastom i zemlja je ostvarila određeni napredak prema uspostavljanju funkcionalne tržišne ekonomije.

Dobre stope rasta bile su praćene sve većim spoljnim disbalansom, a pojačale su se i slabosti u svetlu globalne finansijske krize. Fiskalna politika je u 2008. godini i dalje ekspanzionistička doprinoseći ponovnoj pojavi inflatornih pritisaka. Uprkos nedavnim visokim stopama ekonomskog rasta, problem nezaposlenosti i dalje predstavlja glavni izazov. Ostvaren je određeni napredak u privatizaciji ali, strukturalne reforme su se generalno usporile. Zemlja je nastavila da privlači direktne strane investicije, međutim, na neke strane investitore je negativno uticala nestabilna politička klima. Konkurentni i dinamični privatni sektor još uvek nije u potpunosti uspostavljen. Potrebni su dodatni naponi kako bi Srbija mogla da se, srednjoročno posmatrano, nosi sa pritiscima konkurencije i tržišnim silama u okviru Unije.

Evropski standardi

³ prema Rezoluciji 1244/1999 Saveta bezbednosti UN

Srbija može, zahvaljujući svojim dobrim administrativnim kapacitetima, da krene u sprovođenje SPP-a i prelaznog sporazuma. Ostvaren je napredak u oblasti slobodnog kretanja robe i kontinuirano se sprovode poboljšanja u upravama za carinu i poreze. Međutim, malo je rezultata u pogledu legislative i evropskih standarda, a izvršni kapacitet u pogledu konkurencije je slab. Ostvaren je i mali napredak u oblasti primene i yastupljenosti informacionih tehnologija i medija. Još uvek nije dobro postavljen sveobuhvatni i efektivni sistem unutrašnje kontrole javnih finansija. Pranje novca i organizovani kriminal su i dalje ozbiljan problem u Srbiji.

Kosovo

Kosovo je proglasilo nezavisnot u februaru mesecu i usvojilo je ustav koji je stupio na snagu 15. juna. EU je uspostavila ESDP misiju vladavine prava "EULEX" i imenovala Specijalnog predstavnika. UNSG je započeo sa rekonfiguracijom misije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK). Rezolucija 1244/1999 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i dalje predstavlja međunarodni pravni okvir za mandat UN na Kosovu. Evropski savet je u decembru 2007. i februaru 2008. godine uspostavio strukture za pomoć EU ekonomskom i političkom razvoju Kosova kroz jasnu evropsku perspektivu i u skladu sa evropskom perspektivom u regionu.

Politički kriterijumi

Politika Kosova je umnogome uređena pitanjima koja se tiču proglašenja kosovske nezavisnosti. Nakon proglašenja bezbednosna situacija je ostala relativno mirna izuzev dva ozbiljna incidenta u severnom delu Kosova. Održana je opšta stabilnost. Kosovo je nastavilo da sarađuje sa međunarodnom zajednicom. Ustav koji je donelo Kosovo je u skladu sa evropskim standardima. Usvojen je veliki broj važnih zakona.

Međutim, vlada treba da obezbedi administrativne kapacitete, dovoljno sredstava i odlučnosti kako bi se omogućili efektivna i efikasna implementacija i sprovođenje. Jačanje vladavine prava, politika borbe protiv korupcije, borba protiv organizovanog kriminala i jačanje dijaloga i pomirenja među zajednicama su glavni politički izazovi.

Ekonomski kriterijumi

Ekonomija Kosova sada ima nešto veću stopu rasta u odnosu na prethodne godine ali, je Kosovo ostvarilo veoma ograničan i neravnomeran napredak prema uspostavljanju funkcionalne tržišne ekonomije. Makroekonomski rezultati obeleženi su slabom implementacijom budžeta, rastućom inflacijom, veoma visoko stopom nezaposlenosti i spoljnim disbalansima. Pozitivno je to što ekonomsku aktivnost sve više pokreće dinamizam privatnog sektora. Nepouzdanost snabdevanje energijom, neodgovarajuće veštine i loša fizička infrastruktura su glavne prepreke razvoju. Nezaposlenost je i dalje prevelika. Neophodni su kontinuirano sprovođenje reformi i značajne investicije kako bi Kosovo, dugoročno posmatrano, moglo da se nosi sa pritiscima konkurencije i tržišnim silama u okviru EU.

Evropski standardi

Kosovo je ostvarilo određeni napredak u približavanju svoje legislative i strategija evropskim standardima i to u oblastima kao što su carina, poljoprivreda i slobodno kretanje roba. Međutim, ostvaren je mali napredak u pogledu efektivne implementacije i izvršenja zakona. Potrebno je uložiti više napora u proces približavanja i implementacije evropskih standarda, pre svega u oblastima borbe protiv organizovanog kriminala, pranja novca i trgovine drogom, na polju poreza, energetike i zapošljavanju.

Finansijska pomoć EU prema Instrumentu za pretpristupnu pomoć

(IPA)₄ za potencijalne države kandidate

Paket pretpristupne pomoći, u milijardima evra	2008	2009	2010	2011	2012	Ukupno 2008-2012
Albanija	70.7	81.2	93.2	95	96.9	437
Bosna i Hercegovina	74.8	89.1	106	108.1	110.2	488.2
Crna Gora	32.6	33.3	34	34.7	35.4	170
Srbija	190.9	194.8	198.7	202.7	206.8	993.9
Kosovo *	184.7	106.1	67.3	68.7	70	496.8
Ukupno	553.7	504.5	499.2	509.2	519.3	2585.9